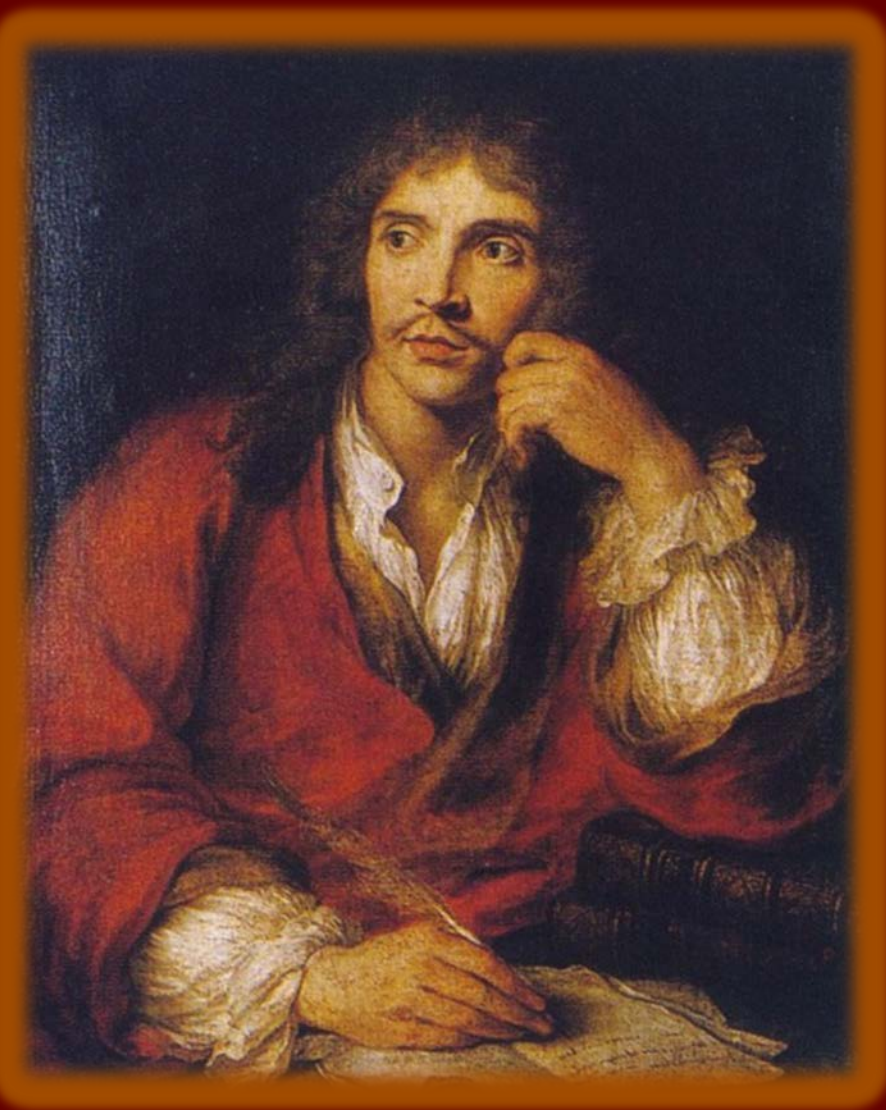

*Рідкісні та цінні видання
творів Мольєра в університетській бібліотеці:
до 400-річчя від дня народження великого драматурга*

Важко здивувати дифірамбами класикам, але неможливо взагалі утриматися від них, особливо відзначаючи ювілейні дати. Чотири століття після народження великого комедіографа Франції *Жана-Батиста Поклена* його театральний псевдонім *Мольєр* звучить, як і раніше, дзвінко і натхненно.

Жан-Батист Поклен (Jean-Baptiste Poquelin), театральний псевдонім – Мольєр (Molière; 1622-1673)
Портрет Мольєра роботи Шарля Антуана Куапеля (1730)

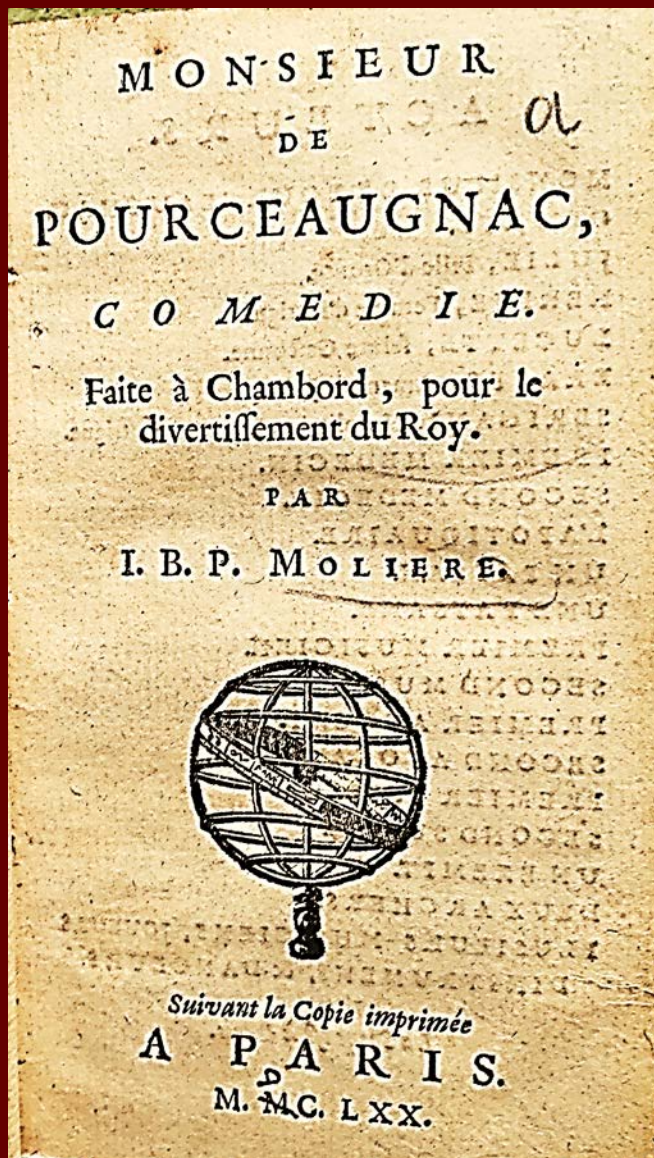
Французький літератор Ш. О. де Сент-Бев зауважив: «Бувають люди, котрі йдуть у ногу з віком і тим не менш зберігають глибоку, незабутню своєрідність; найбільш яскравим прикладом цього може бути Мольєр» (*Сент-Бёв Ш. Литературные портреты : Критич. очерки. – М., 1970. – С. 86*). Сент-Беву належить чудове докладне «роз'яснення», що означає «любити Мольєра» (*Saint-Beuve C. A. Nouveaux lundis. – Paris, 1866. – Т. 5. – Р. 277-278*). Він же наводить визнання Гете: «Мольєр так велик, что он поражает нас вновь всякий раз, как мы перечитываем его ... Каждый год я перечитываю одну из Мольеровых пьес так же, как время от времени я рассматриваю какую-нибудь гравюру с картины великих итальянских мастеров» (Цит. по: *Эккерман И. П. Разговоры с Гёте в последние годы его . – М.; Л., 1934. – С. 281*).

Не відставатимемо від авторитетів! Навіть подужавши шкільну програму, про Мольєра не варто забувати! Читаючи та перечитуючи його п'єси, ми приймаємо пігулки (іноді гіркі, але тим паче корисні!) від ханжества та лицемірства, малодушності та боягузтва, зарозумілості та манірності, недоумкуватості та чванства. Читайте Мольєра...

У колекціях Наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова зберігаються десятки видань окремих п'єс та зібрань творів *Мольєра*.

На віртуальній виставці, присвяченій 400-річчю від дня народження великого комедіографа, представлені примірники найбільш рідкісних та цінних видань із університетського книгосховища.

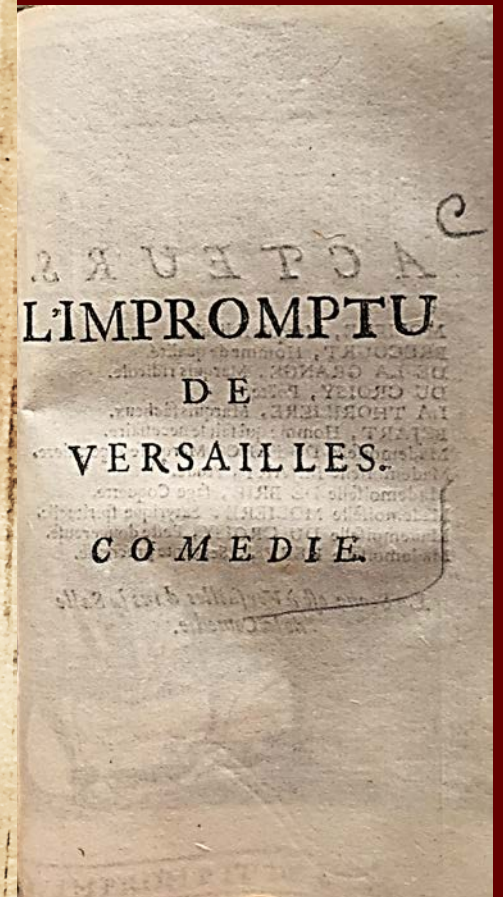
Заслуговує на увагу конволют, у якому переплетено кілька п'єс Мольєра, виданих у XVII столітті, в тому числі – прижиттєве видання його комедії-балету «Пан де Пурсоньяк». П'єса була написана на замовлення Людовіка XIV і покладена на музику найзнаменитішого композитора епохи Ж. Б. Люлі. Перша вистава комедії-балету відбулася 6 жовтня 1669 року в замку Шамбор. Через рік у друкарні паризького друкаря Ж. Рібу вийшло перше видання п'єси. У тому ж 1670 році з'явилося ще одне видання комедії, представлене у збірнику з Воронцовського фонду бібліотеки. На думку дослідників, воно було випущено в Амстердамі представником видатної династії голландських друкарів Даніелем Ельзевіром

Monsieur de Pourceaugnac : comédie. Faité à Chambord, pour le divertissement du Roy / Par I. B. P. Molière. – [Amsterdam : Elzevier] Suivant la copie imprimée a Paris, 1670. *Титульний аркуш видання.*

Одноактна комедія «Версальський експромт», що була вперше представлена 14 жовтня 1663 р. в саду версальського палацу, опублікована вже після смерті автора в зібранні творів Мольєра, виданому в 1682 р. з ініціативи його друзів Лагранжа і Вино. У конволюті з Воронцовського фонду Наукової бібліотеки ОНУ представлено «піратське» видання, випущене в Амстердамі 1684 р. наступником Даниеля Ельзевіра (*Henry Wetstein*) під псевдонімом «Jacques Le Jeune». Видання ілюстроване гравюрами на міді, виконаними Жаном Сове (*Jean Sauvé*) за малюнками П'єра Брісара (*Pierre Brissart*).

Molière. L'impromptu de Versailles : Comédie. / Par J. B. P. de Molière. – A Amsterdam : chez Jacques Le Jeune [Henry Wetstein], 1684.

Гравірований фронтиспіс та шмуцтитул видання.

LA
PRINCESSE
D'ELIDE,
COMEDIE,
DU SIEUR MOLIERE,

Meslée de Danse & de Musique.
ENSEMBLE
LES PLAISIRS DE L'ISLE
ENCHANTÉE.

Composé de Bague, Collation ornée de Machines, Ballets
du Palais d'Alcine, Feu d'Artifice: Et autres
Festes galantes de Versailles.

A AMSTERDAM,
Chez HENRI WESTSTEIN,
M DC XCIII.

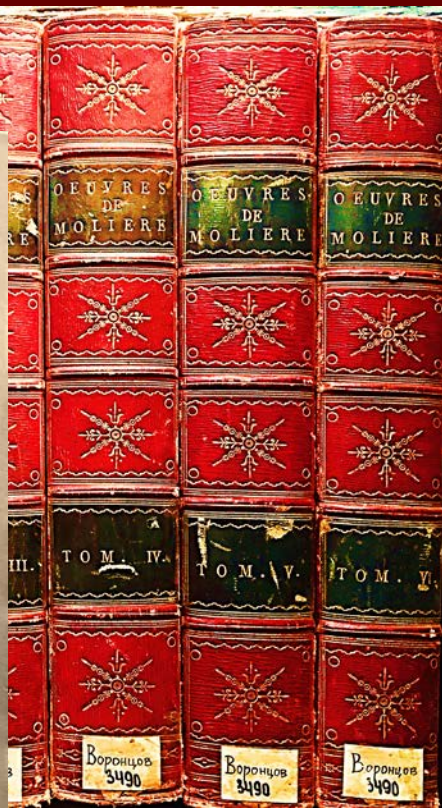
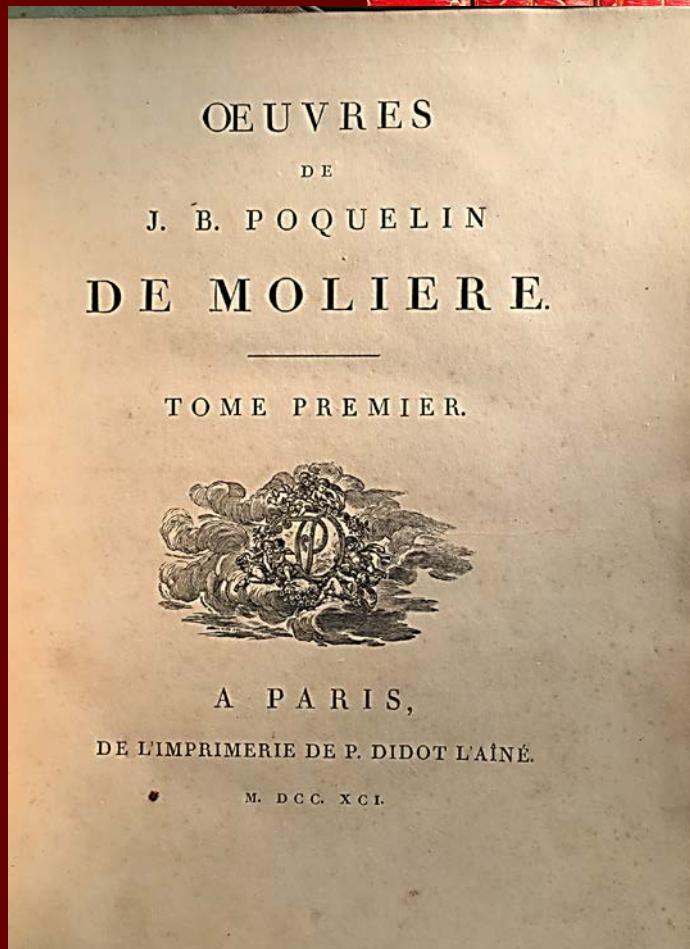
Балет-комедія на музику Ж. Б. Люллі «Принцеса Еліди» з включенням співу, декламацій та діалогів був вперше поставлений трупю Мольєра 8 травня 1664 року в Версалі для Людовика XIV як частина феєрії «Забави чарівного острова» (виставу комедії було дано другого дня феєрії, яка тривала 3 дні).

Текст галантної комедії неодноразово перевидавався.

Molière. La Princesse d'Elide, : comédie du Sieur Molière, meslée de danse & de musique ... - Amsterdam : chez Henri Weststein, 1693.

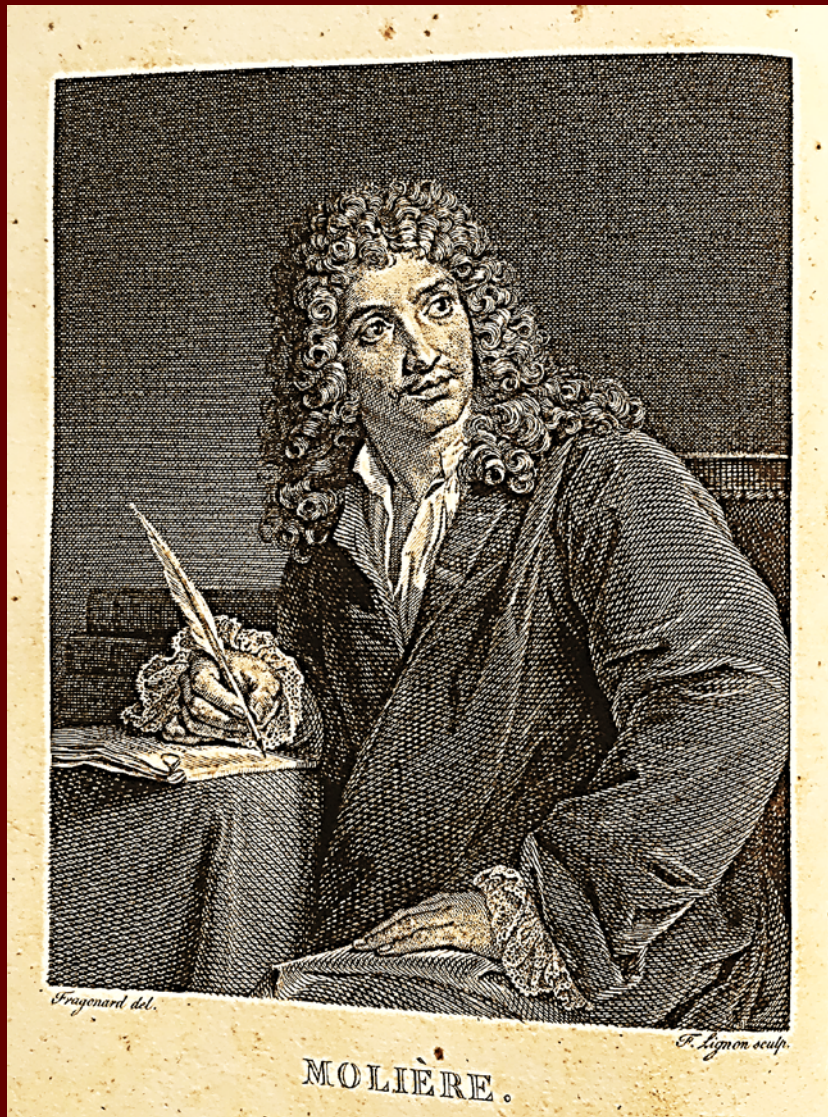
Титульний аркуш та гравірований фронтиспіс видання з фондів Наукової бібліотеки

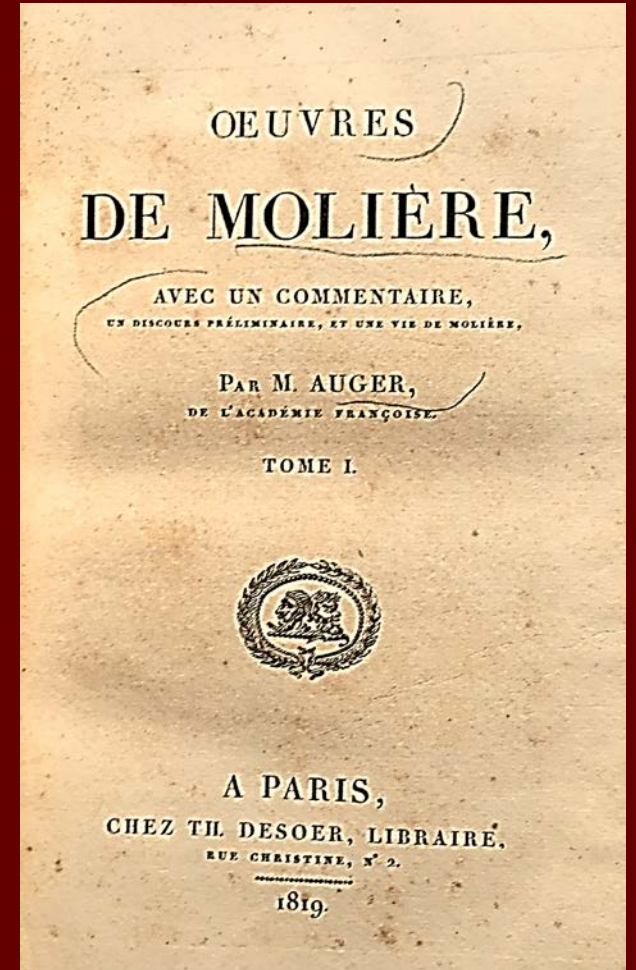
Після розкішного 6-томного зібрання творів комедіографа з ілюстраціями Фр. Буше (Париж, 1734) твори Мольєра неодноразово перевидавалися протягом XVIII ст. Наприкінці століття в «Зібранні класиків французьких та латинських авторів», призначеного для дофіна, у друкарні видатної династії паризьких типографів Дідо було випущено 6 томів «Творів Ж. Б. Поклена де Мольєра»: 250 примірників на веленовому папері з портретом Мольєра роботи Куапеля та 33 гравюрами за малюнками Фр. Буше, що додаються до тексту окремо. В університетській бібліотеці зберігається повний комплект цього багатотомного зібрання творів Мольєра (на жаль, гравюри втрачено).

Molière. Oeuvres de J. B. Poquelin de Molière. – Paris : de l'imprimerie P. Didot l'aîné, 1791-1794. Т. 1-6. *Шитульний аркуш 1 т. видання.*

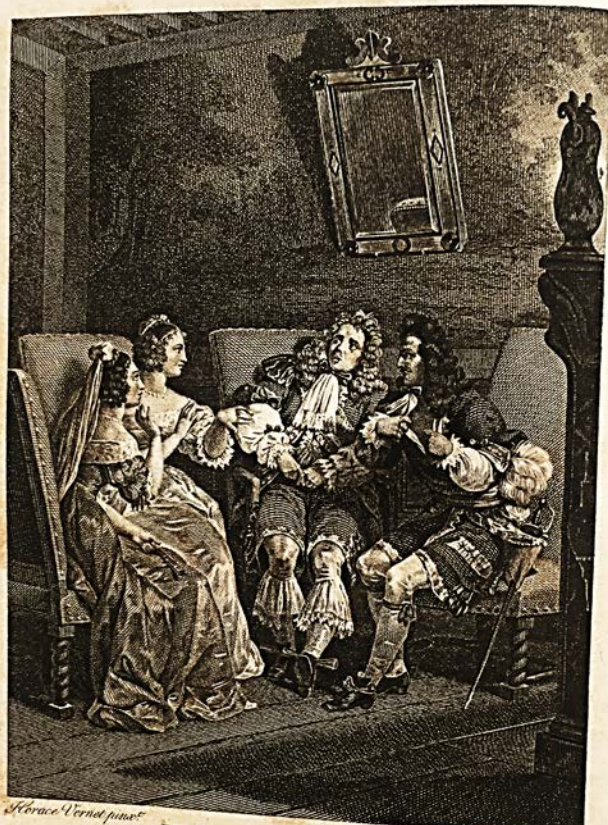

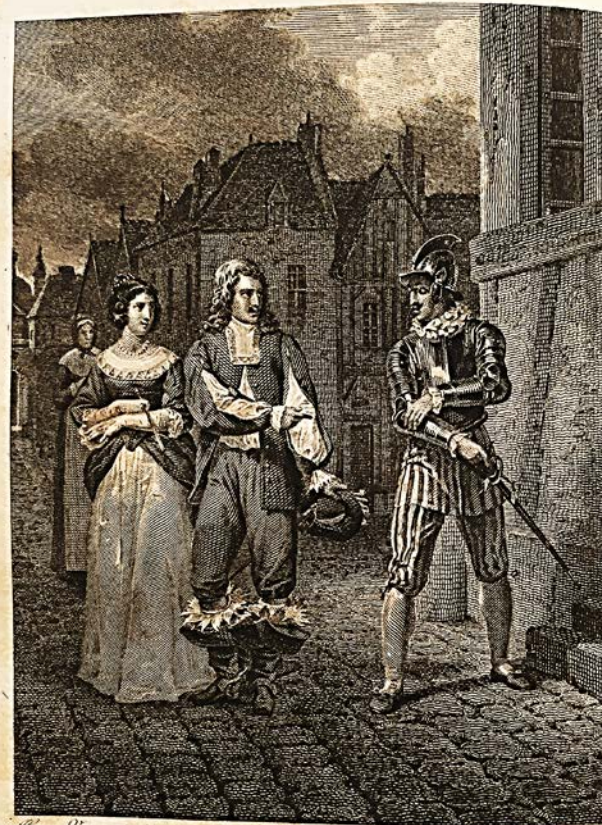
Серед видань п'єс Мольєра першої чверті ХІХ ст. виділяється 9-томне зібрання його творів з коментарями літератора Л. С. Ожера, яке виходило у видавництві Дезер (друкувалося в типографії Фірмена Дідо) в 1819-1825 рр. Окрасою видання є ілюстрації: портрет Мольєра, гравірований за малюнком відомого художника та графіка Ж.-О. Фрагонара та 16 гравюр за малюнками французького художника Ораса Верне (*Horace Vernet*), на яких майстерно відтворені сцени з комедій.

Molière. Oeuvres de Molière, avec un commentaire ... / Par M. Auger ... – A Paris : chez Th. Desoeur, 1819-1825. – Т. 1-9. Гравірований портрет на фронтиспісі та титульний аркуш т. 1.

Horace Vernet pinxit. *Loroux sculpsit.*
JODELET *découvrant sa Poitrine.*
Voici un coup qui me perça de part en part.....
MASCARILLE
Je vais vous montrer une furieuse plaie.
Précieuses ridicules, Scène XII.

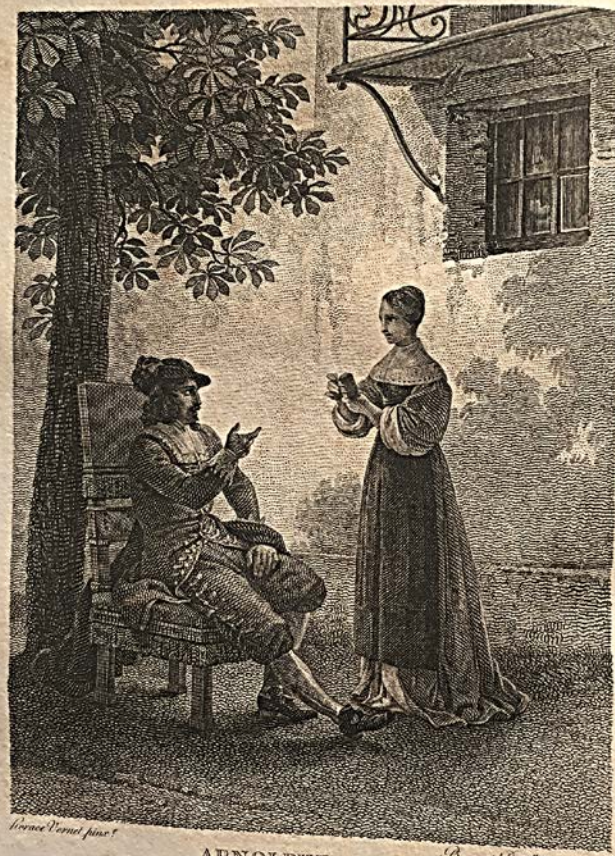

Horace Vernet pinxit. *Bois sculpsit.*
LELIE
Pourquoi ces armes là ?
SGANARELLE
C'est un habillement
Que j'ai pris pour la pluie.....
Cocu imaginaire, Acte III. Scène IV.

Molière. Oeuvres de Molière, avec un commentaire ... / Par M. Auger ... – A Paris : chez Th. Desoeur, 1819-1825. – T. 1-9.
Травюри до п'єс Мольєра «Кумедні манірницї» та «Сганарель, або Уявний рогоносець» за мал. О. Верне

Bonnet, Vermet pour. **ALCESTE.** *Vermet pour.*
Allons, Ferme! Poussez, mes Bons amis de cour.
Le Misanthrope, Acte II. Scène V.

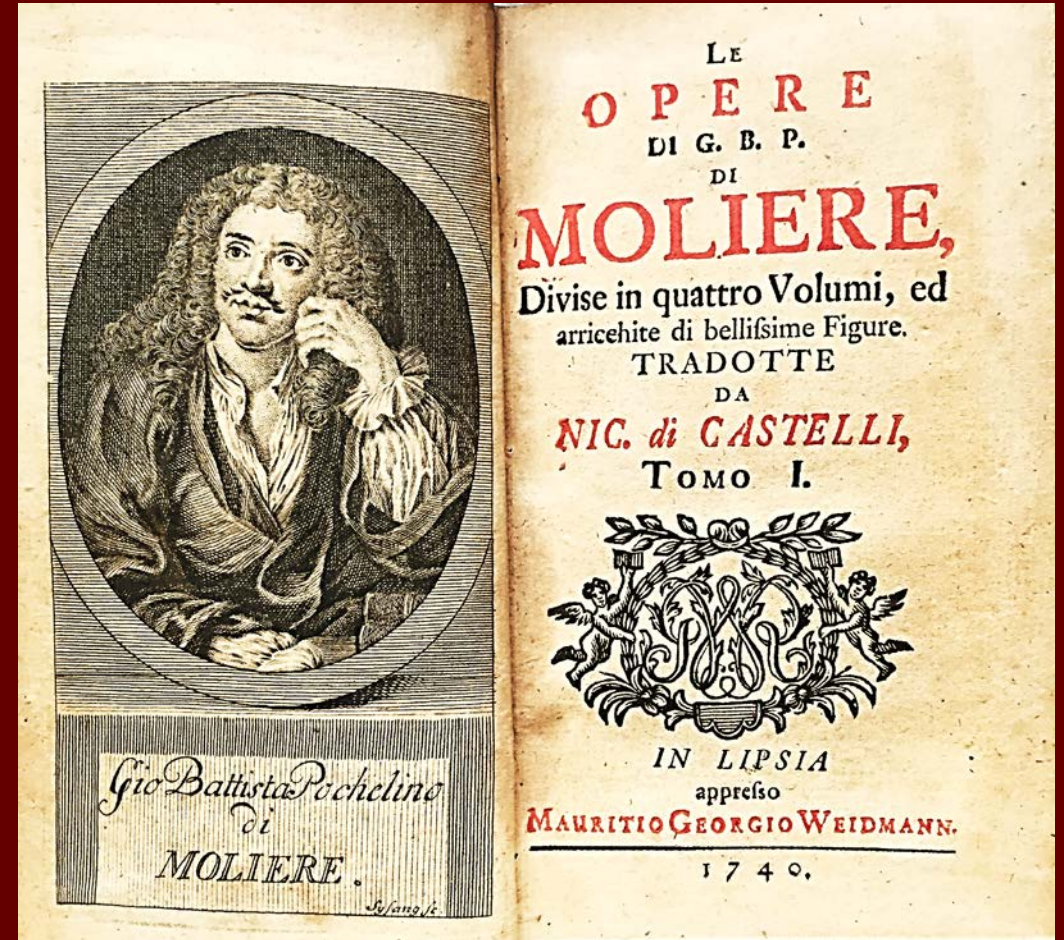

Bonnet, Vermet pour. **ARNOLPHE** *Bonnet et Vermet pour.*
Tenez. Voyons un peu si vous le lirez bien.
L'École des Femmes, Acte III. Scène II.

Molière. Oeuvres de Molière, avec un commentaire ... / Par M. Auger ... – A Paris : chez Th. Desoeur, 1819-1825. – T. 1-9. Гравюри до п'єс Мольєра «Мізантроп» та «Школа дружин» за мал. О. Верне

Блискучими комедіями Мольєра зачитувалися далеко за межами Франції. Популярності його творів багато в чому сприяли їх численні переклади іноземними мовами. Як приклад представлені твори французького комедіографа у перекладах італійською, російською та польською мовами зі зібрань Наукової бібліотеки ОНУ, видані у XVIII – першій чверті XIX ст.

У 1740 р. у Лейпцигу вийшли «Твори Ж. Б. П. де Мольєра» у 4-х томах з гравірованими портретами автора та перекладача – уродженця Луккі, який влаштувався в Німеччині, Ніколо ді Кастеллі (*Nicolò di Castelli*, 1661-?), а також 17 гравюрами. Це одне з відтворень першого видання комедій Мольєра італійською мовою (Лейпциг, 1697-1698).

Molière. Le Opere di G. B. P. di Moliere, Divise in quattro Volumi, ed arricchite di bellissime Figure. / Tradotte da Nic. di Castelli. – Lipsia : Mauritio Georgio Weidmann, 1740. *Гравірований портрет автора та титульний аркуш т. 1.*

L'
A. V A R O.

COMEDIA

di

G. B. P. DI MOLIERE,

Tradotta

Da NIC. di CASTELLI,

Segret. di S. A. S. E. di Brand.

IN LIPSIA

appresso

MAUR. GEORG. WEIDMANN.

M. DCC. XL.

Molière. L'Avare : comedia ... //
Le Opere di G. B. P. di Moliere,
Divise in quattro Volumi, ed
arricchite di bellissime Figure. /
Tradotte da Nic. di Castelli. –
Lipsia : Mauritio Georgio
Weidmann, 1740. Гравірований
фронтиспис та титульний
аркуш н'єси «Скупий».

ТАРТЮФЪ

или

ЛИЦЕМЪРЪ,

КОМЕДІЯ

ИЗЪ ТЕАТРА

МОЛИЕРОВА

вЪ

ПЯТИ ДѢЙСТВІЯХЪ.

Изданіе второе.

МОСКВА.

ИЗ СОБРАНИЯ
БОРОНЦОВЫХ
1788

рафин Компаніи Типографической,

1788.

Мольер, Жан Батист. Тартюф или Лицемер, : комедия из театра Молиерова : в пяти действиях. / [Перевел И. И. Кропотов]. – Издание второе. – М. : в тип. Компании типографической, 1788. *Титульный аркуш книги. Переклад російською мовою, в виданні гражданського шрифту.*

MIŁOŚĆ DOKTOREM,

KOMEDYA WE TRZECH AKTACH,
Z MOLIERA.

TEUMACZONA WIERSZEM

PRZEZ FRANCISZKA KOWALSKIEGO. uc. II. WOL.

W WARSZAWIE,

NAKŁADEM I DRUKIEM N. GLÜCKSBERGA

KSIĘGARZA I TYPOGRAFA KRÓL. WARSZAWSKIEGO UNIwersYTETU.

1821.

«Любов-цїлителька» та «Лікар мимоволі» Мольєра в перекладах польською мовою (Варшава : Н. Глюксберг, 1821-1822). Титульні аркуші видань.

DOKTOR Z MUSU,

KOMEDYA MOLIERA

WE TRZECH AKTACH.

TEUMACZONA WIERSZEM

PRZEZ

FRANCISZKA KOWALSKIEGO.

W WARSZAWIE,

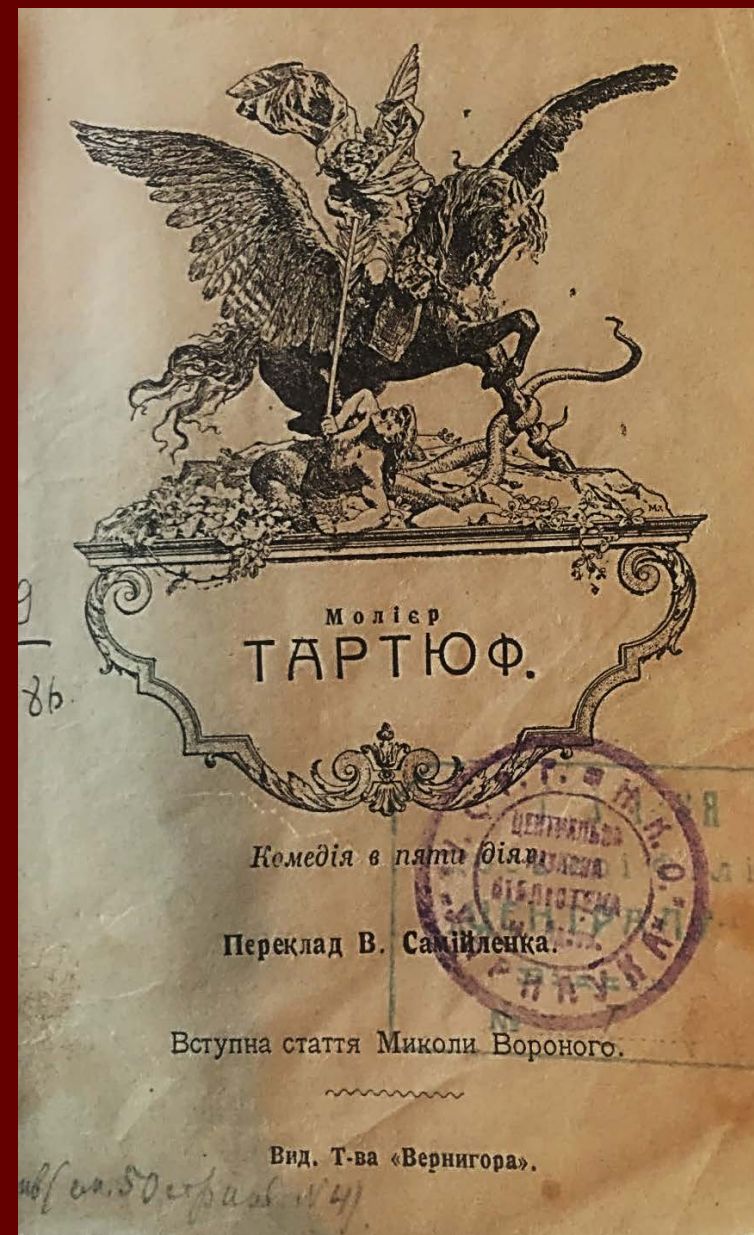
NAKŁADEM I DRUKIEM N. GLÜCKSBERGA,

KSIĘGARZA I TYPOGRAFA KRÓL. WARSZAWSKIEGO UNIwersYTETU.

1822.

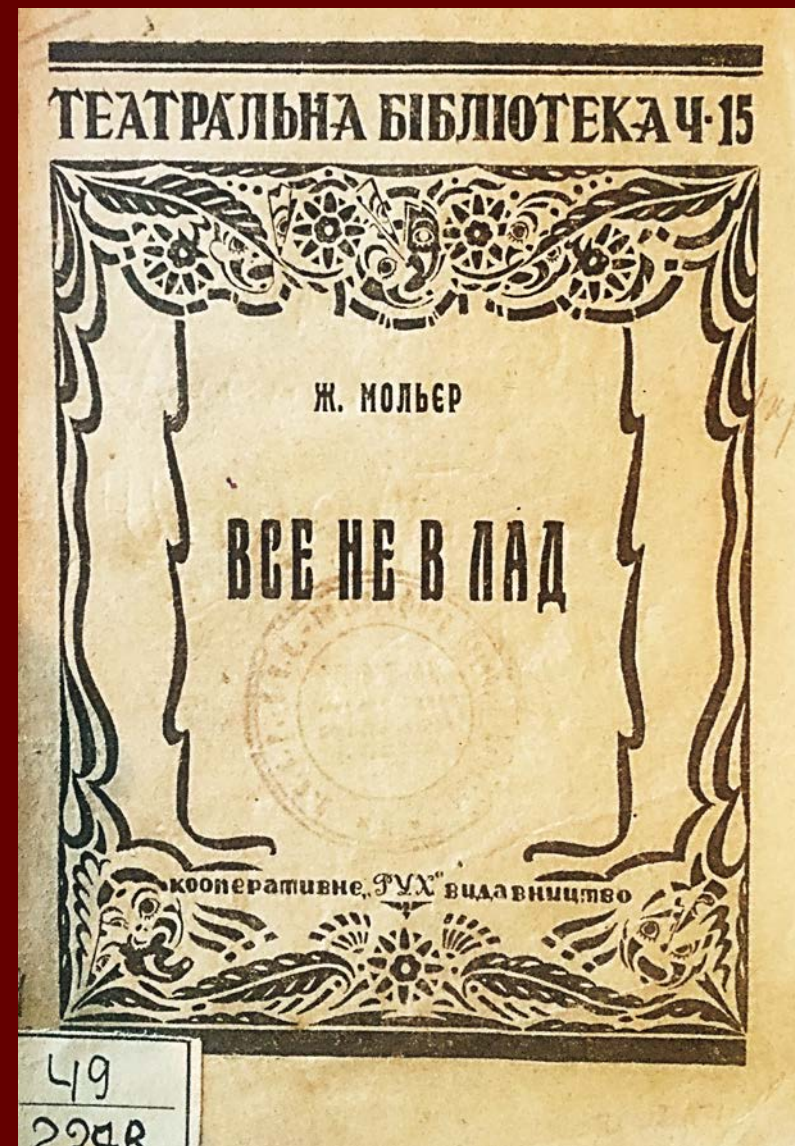
На особливу увагу заслуговує наявність в університетському книгосховищі творів Мольєра в перекладах українською мовою, виданих у першій чверті ХХ ст. Так, одна з найвизначніших комедій «Тартюф» у перекладі В. Самойленка представлена львівським виданням 1901 р. («Літературно-науковий вісник») та двома примірниками київського видавництва «Вернигора» 1917 р.

Молієр [Мольєр]. Тартюф : комедія в пяти діях / Переклад В. Самійленка. – [К.] : вид. Т-ва «Вернигора», [1917]. *Титульний аркуш книги.*

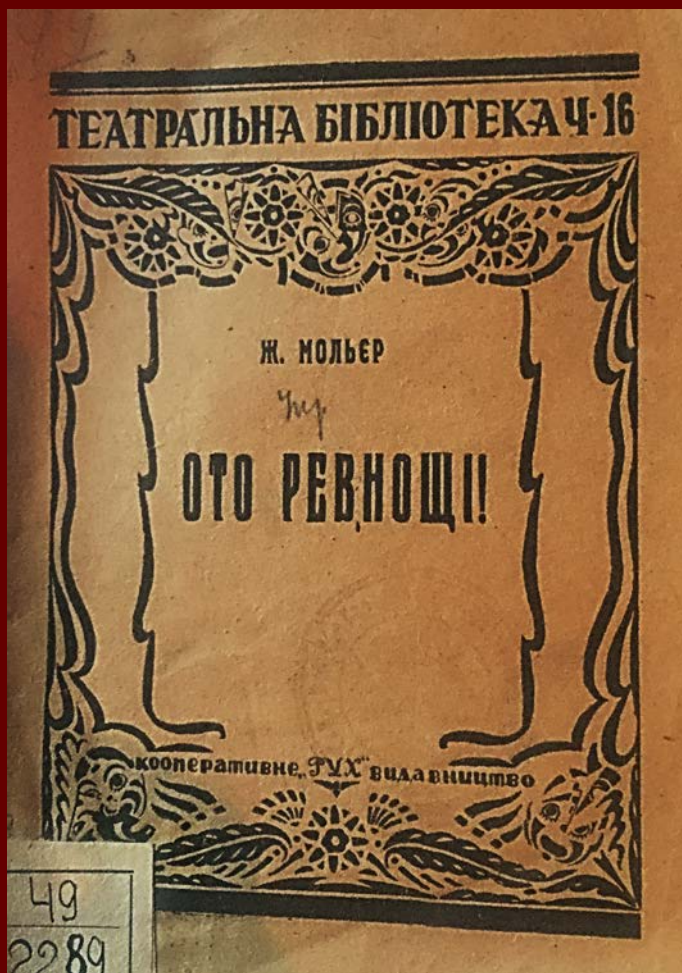

Український письменник, історик, композитор, мистецтвознавець, етнограф, педагог, театральний та суспільно-політичний діяч Гнат Мартинович Хоткевич (1877-1938) перекладав українською мовою твори класиків світової літератури – Шекспіра, Шиллера, Гюго, а також Мольєра. У фондах університетської бібліотеки представлені твори французького драматурга у перекладах Гната Хоткевича, що вийшли в 1924 р. у Харкові у серії «Театральна бібліотека».

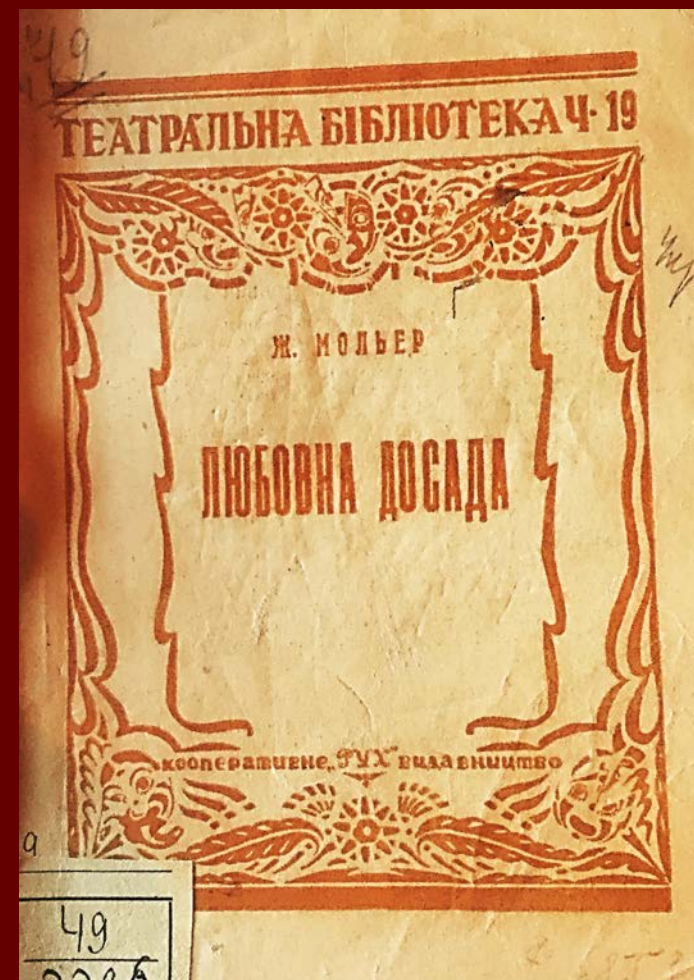
Мольєр Ж. Все не в лад : комедія на 5 дій / Ж. Мольєр ; пристосував для народ. театру Г. Хоткевич. – Харків : коопер. вид-во «Рух», 1924. *Видавнича обкладинка книги.*

Мольєр Ж. Ото ревнощі!
(Згаранель) : комедія на одну дію /
Ж. Мольєр ; пристосував для народ.
театру Г. Хоткевич. – Харків :
коопер. вид-во «Рух», 1924.
Видавнича обкладинка книги.

Мольєр Ж. Любовна досада : комедія на 5
дій / Ж. Мольєр ; пристосував для народ.
театру Г. Хоткевич. – Харків : коопер. вид-во
«Рух», 1924. *Видавнича обкладинка книги.*

При використанні матеріалів посилання на офіційний сайт
Наукової бібліотеки Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова є обов'язковим!

Укладач О. В. Полевщикова